

Ote: Liike-elämä osa VIII: Pankit ja pankkiliike, luku Luotonotto, s. 63–65. Helsinki 1923.

www.porssitieto.fi/osake/

Ne pankit, jotka ovat perustaneet hypoteekkiosaston, hankkivat tälle varoja ottamalla *obligatiolainoja*. Pankkilain mukaan on obligatiolainan ottamiseen joka kerta pyydettävä lupa valtioneuvostolta, ja lupa annetaan ainoastaan sellaiselle pankille, jonka osakepääoma on vähintään 1 milj. mk. Obligatioitten vakuudeksi on pankin pankkitarkastuksen huostaan vakuudeksi jätettävä pankin toiminta-alan mukaan joko kiinnitettyjä velkakirjoja tai valtio-obligatioita, ja vakuuden arvon tulee olla vähintään 10 % korkeampi obligatioitten nimellisarvoa. Hypoteekkiosastolle on järjestettävä erikoinen kirjanpito ja tilinpäätös tehtävä erillään.

Obligatiolla tarkoitetaan haltijalle asetettua velkasitoumusta. Tavallisesta velkasitoumuksesta se eroaa siinä, että se annetaan painettuna tai kaiverrettuna, tavallisesti hyvälle värilliselle paperille, että se on numeroitu ja asetettu maksettavaksi aikana, joka selviää ennakolta tehdystä kuoletussuunnitelmasta, joka on painettuna obligatiossa. Obligation tekstissä on tavallisesti seuraavat seikat mainittu: 1) sarja ja sen juokseva numero (sarjat tarkoittavat yleensä saman nimellisarvoisia obligatioita, esim. sarja A., kunkin obligation nimel-

lisarvo 1000 mk., sarja B. 10.000 mk.), 2) obligatiolainan ottajan nimi, 3) lainan korkokanta, 4) obligatiolainan kokonaisuusmäärä, 5) obligation määrä ja rahalaji, 6) arvottujen obligatioitten ja koron (kuponkien lunastaminen) suorittamisaika ja -paikka, 7) lainanottajan allekirjoitus.

Obligation takasivuilla on ensinnäkin mainittuna kuoletussuunnitelma; siinä ilmoitetaan, minkä ajan kuluessa kuoletus tapahtuu, miten se tapahtuu ja missä määrin vuosittain. Tavallisesti tapahtuu kuoletus arpomisella, ja mainitaan tällöin kuoletussuunnitelmassa, minä päivänä arvonta tapahtuu, mikä määrä vuosittain arvotaan sekä missä ja milloin arvotut obligatiot lunastetaan. Toisinaan on obligatiolainan ottajalla oikeus toimittaa kuoletus ostamalla ilmoitettu vuotuismäärä obligatioita avoimilta markkinoilta. Tavallista on myöskin, että lainan ottaja pidättää itselleen oikeuden määrätyn ajan kuluttua lunastaa kaikki obligatiot, vaikka alkuperäinen laina-aika silloin ei olisikaan loppuunkulunut. Tähän liittyy konverttausoikeus, s. o. oikeus määräajan kuluttua lunastaa kaikki obligatiot, mutta tarjota ne uudelleen alemmalla korolla. Vielä ilmoitetaan arvottujen obligatioitten ja kuponkien vanhentumisaika (meillä eräissä valtiolainoissa 20 vuotta, muissa obligat. 15 vuotta, kupongeille 10 vuotta) sekä niiden lunastuspaikka. Sen lisäksi saattaa obligatiossa olla ilmoitettuna lainan vakuus, jos sellaista on. Jos obligatio, kuten meillä ulkomaille sijoitetut obligatiot yleensä, on kirjoitettu

sekä Smk:lle että ulkomaan rahalle, on obligation määrä ilmoitettava sekä Smk:ssa että ulkomaan rahassa. Jokaista obligatiota seuraa kuponkiarkki, jossa on talonki ja kuponkeja, yksi jokaista koronmaksupäivää kohti. Kupongissa on obligation numero, määrä, kupongin määrä ja eräytymispäivä. Kun kuoletusaika usein kestää 40—50 vuotta, ei kaikkia kuponkeja tavallisesti jaeta silloin kun obligatio lasketaan liikkeeseen, vaan voi omistaja saada uusia, kun entiset ovat loppuneet, jättämällä talonkikupongin.

Eräytyneet obligatiot ja niiden kupongit eivät kannata korkoa. Obligation haltijan tulee sentakia tarkoin seurata arvonta- ja eräytymispäiviä. Arvonnasta ilmoitetaan virallisissa lehdissä, kuponkien eräytymisestä kupongeissa. Obligationhaltijain opastukseksi on Suomen Pankkiyhdistyksen toimesta julkaistu erikoinen obligatiokirja. Viime vuosina ovat pankit alkaneet jokapäiväisissä sanomalehdissä ilmoittaa erääntyvien kuponkien lunastamisesta.

Obligatiolainan sijoittavat pankit kahdella eriä tavalla. Ulkomaiset obligatiolainansa ne sijoittavat siten, että luovuttavat lainan jollekin ulkomaisten pankkien yhtymälle, joka puolestaan tarjoaa obligatiot julkisesti merkittäväksi tai vähitellen myö ne pörsseissä, jos obligatiot tulevat pörssikelpoisiksi. Kotimaisten obligatiolainain sijoittamisessa, jollaisia pankit ovat verrattain vähän ottaneet, tarjotaan obligatiot sanomalehti-ilmoituksilla merkittäväksi, ja mikäli niitä ei täten saada sijoitetuksi, myydään ne myöhemmin vähitellen.